C/2025/3981

20.8.2025

DOPORUČENÍ RADY,

ze dne 8. července 2025,

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Irska

(C/2025/3981)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

Obecná východiska

(1) Nařízení (EU) 2024/1263, které vstoupilo v platnost dne 30. dubna 2024, stanoví cíle rámce správy ekonomických záležitostí, jehož účelem je podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a předcházet nadměrným schodkům veřejných financí. Nařízení stanoví, že Rada a Komise vykonávají mnohostranný dohled v rámci evropského semestru v souladu s cíli a požadavky stanovenými v SFEU. Evropský semestr zahrnuje zejména definování doporučení pro jednotlivé země a dohled nad jejich prováděním. Nařízení rovněž podporuje odpovědnost členských států za fiskální politiku a klade důraz na její střednědobé zaměření v kombinaci s účinnějším a soudržnějším prosazováním. Každý členský stát musí Radě a Komisi předložit národní střednědobý fiskálně-strukturální plán obsahující jeho fiskální, reformní a investiční závazky, který v závislosti na délce volebního období v daném členském státě pokrývá období čtyř nebo pěti let. Dráha čistých výdajů ([2]) v těchto plánech musí být v souladu s požadavky uvedeného nařízení, včetně požadavku na to, aby byl veřejný dluh do konce období korekce uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % hrubého domácího produktu (HDP) a aby se schodek veřejných financí ve střednědobém horizontu snížil pod referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě nebo se pod ní udržel. Pokud se členský stát zaváže k příslušnému souboru reforem a investic v souladu s kritérii stanovenými v uvedeném nařízení, může být období korekce prodlouženo, a to nejvýše o tři roky.

([1]) Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Čisté výdaje ve smyslu čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263: „čistými výdaji“ se rozumí veřejné výdaje očištěné o i) úrokové výdaje; ii) diskreční opatření na straně příjmů; iii) výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie; iv) vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií; v) cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a vi) jednorázová a jiná dočasná opatření.

(2) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ([3]), kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost. Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. V souladu s prioritami evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik podporuje hospodářské a sociální oživení a stimuluje udržitelné reformy a investice, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Také pomáhá posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci Unie a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv.

(3) Nařízení Evropského parlamentu a Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ([4]) (dále jen „nařízení REPowerEU“) přijaté dne 27. února 2023 má za cíl ukončit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. To pomůže dosáhnout energetické bezpečnosti a diverzifikovat dodávky energií v Unii a vede k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, ke zvýšení kapacity pro ukládání energie a ke zlepšení energetické účinnosti. Irsko doplnilo do svého národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU.

(4) Dne 28. května 2021 předložilo Irsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 uvedeného nařízení posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V. Dne 8. září 2021 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Irska ([5]), které bylo dne 8. prosince 2023 změněno podle čl. 18 odst. 2 za účelem aktualizace maximálního finančního příspěvku na nevratnou finanční podporu ([6]), jakož i dne 21. června 2024 za účelem začlenění kapitoly REPowerEU ([7]). Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise v souladu s čl. 24 odst. 5, v němž se stanoví, že Irsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Podmínkou uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů, pokud jde o tutéž reformu nebo investici.

(5) Dne 21. ledna 2025 přijala Rada na doporučení Komise doporučení, kterým schválila národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Irska ([8]). Plán byl předložen v souladu s článkem 11 a čl. 36 odst. 1 písm. a) nařízení (EU) 2024/1263, vztahuje se na období od roku 2025 do roku 2029 a stanoví soubor rozpočtových omezení v podobě nejvyššího tempa růstu čistých výdajů rozložený do čtyř let.

(6) Dne 26. listopadu 2024 Komise přijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Irska na rok 2025. Téhož dne přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování na rok 2025, ve které není Irsko uvedeno mezi členskými státy, u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2025, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([9]) dne 13. května 2025 a společnou zprávu o zaměstnanosti dne 10. března 2025.

([3]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. září 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Irska (ST 11046/2021).

([6]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. prosince 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. září 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Irska (ST 15965/2023).

([7]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 21. června 2024, kterým se mění prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 8. září 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Irska (ST 10262/2024).

([8]) Doporučení Rady, ze dne 21. ledna 2025, kterým se schvaluje národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Irska (Úř. věst. C, C/2025/667, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/667/oj).

([9]) Doporučení Rady ze dne 13. května 2025 týkající se hospodářské politiky eurozóny (Úř. věst. C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) Dne 29. ledna 2025 Komise zveřejnila Kompas konkurenceschopnosti, strategický rámec, jehož cílem je posílit globální konkurenceschopnost EU v příštích pěti letech. Stanoví tři transformační požadavky udržitelného hospodářského růstu: i) inovace; ii) dekarbonizace a konkurenceschopnost a iii) bezpečnost. Za účelem odstranění rozdílů v oblasti inovací si EU klade za cíl prosazovat průmyslové inovace, podporovat růst startupů prostřednictvím iniciativ, jako je Strategie EU pro startupy a scaleupy, a urychlit zavádění pokročilých technologií, jako je umělá inteligence a kvantová výpočetní technika. V zájmu dosažení zelenějšího hospodářství Komise předložila komplexní Akční plán pro cenově dostupnou energii a Dohodu o čistém průmyslu, které zajistí, aby přechod na čistou energii zůstal nákladově efektivní, zohledňoval konkurenceschopnost, zejména v energeticky náročných odvětvích, a byl hnací silou růstu. Pro snížení nadměrné závislosti a zvýšení bezpečnosti je Unie odhodlána posílit globální obchodní partnerství, diverzifikovat dodavatelské řetězce a zajistit přístup ke kritickým surovinám a čistým zdrojům energie. Tyto priority se opírají o horizontální faktory, jež zahrnují zjednodušení právních předpisů, prohloubení jednotného trhu, financování konkurenceschopnosti a unii úspor a investic, podporu dovedností a kvalitních pracovních míst a lepší koordinaci politik EU. Kompas konkurenceschopnosti je sladěn s evropským semestrem, čímž je zajištěno, aby hospodářské politiky členských států byly v souladu se strategickými cíli Komise a při správě ekonomických záležitostí byl uplatňován jednotný přístup, který podporuje udržitelný růst, inovace a odolnost v celé Unii.

(8) Evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik se v roce 2025 nadále vyvíjí souběžně s prováděním Nástroje pro oživení a odolnost. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány pomáhají účinně řešit všechny výzvy, které byly uvedeny v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v posledních letech, nebo významnou část těchto výzev. Tato doporučení pro jednotlivé země zůstávají relevantní i pro posuzování pozměněných plánů pro oživení a odolnost v souladu s článkem 21 nařízení (EU) 2021/241.

(9) Doporučení pro jednotlivé země 2025 by se měla vztahovat na všechny klíčové výzvy hospodářské politiky, jež nejsou dostatečně řešeny v rámci opatření obsažených v plánech pro oživení a odolnost, s přihlédnutím k příslušným výzvám identifikovaným v doporučeních pro jednotlivé země z období 2019–2024.

(10) Dne 4. června 2025 zveřejnila Komise zprávu o Irsku pro rok 2025. Posoudila pokrok, který Irsko učinilo při plnění příslušných doporučení, a zhodnotila, jak Irsko provádí plán pro oživení a odolnost. Na základě této analýzy identifikovala nejnaléhavější výzvy, kterým Irsko čelí. Posoudila rovněž pokrok Irska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby a sociálního vyloučení, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

Posouzení roční zprávy o pokroku

(11) Dne 21. ledna 2025 Rada doporučila pro Irsko následující maximální tempo růstu čistých výdajů: 5,1 % v roce 2025, 6,5 % v roce 2026, 4,9 % v roce 2027, 5,4 % v roce 2028 a 4,7 % v roce 2029, což odpovídá maximálnímu kumulativnímu tempu růstu počítanému vzhledem k roku 2023 ve výši 15,4 % v roce 2025, 22,8 % v roce 2026, 28,9 % v roce 2027, 35,8 % v roce 2028 a 42,3 % v roce 2029. Dne 6. května 2025 předložilo Irsko svou roční zprávu o pokroku ([10]), pokud jde o dodržování doporučeného maximálního tempa růstu čistých výdajů a realizaci reforem a investic reagujících na hlavní výzvy vymezené v jemu určených doporučeních v rámci evropského semestru. Roční zpráva o pokroku rovněž zohledňuje zprávy, které Irsko dvakrát za rok podává o pokroku dosaženém při plnění plánu pro oživení a odolnost v souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241.

(12) Útočná válka Ruska proti Ukrajině a její důsledky představují pro Evropskou unii existenční výzvu. Komise doporučila aktivovat národní únikovou doložku Paktu o stabilitě a růstu koordinovaným způsobem s cílem podpořit úsilí EU o rychlé a výrazné zvýšení výdajů na obranu a tento návrh uvítala Evropská rada na svém zasedání dne 6. března 2025.

([10]) Roční zprávy o pokroku z roku 2025 jsou dostupné na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_cs.

(13) Na základě údajů potvrzených Eurostatem ([11]) se přebytek veřejných financí Irska zvýšil z přebytku ve výši 1,5 % HDP v roce 2023 na přebytek ve výši 4,3 % v roce 2024, zatímco veřejný dluh klesl z 43,3 % HDP na konci roku 2023 na 40,9 % na konci roku 2024. Podle výpočtů Komise odpovídá tento vývoj tempu růstu čistých výdajů ve výši 8,2 % v roce 2024. V roční zprávě o pokroku odhaduje Irsko tempo růstu čistých výdajů v roce 2024 na 8,0 %. Na základě odhadů Komise se předpokládá, že nastavení fiskální politiky ([12]), která zahrnuje vnitrostátní výdaje i výdaje financované z fondů EU, bylo v roce 2024 víceméně neutrální.

(14) Podle roční zprávy o pokroku předpokládá makroekonomický scénář, na němž jsou založeny rozpočtové projekce Irska, růst reálného HDP ve výši 4,1 % v roce 2025 a 3,4 % v roce 2026, zatímco inflace měřená HISC je v letech 2025 i 2026 odhadována na 2,1 %. Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá růst reálného HDP v roce 2025 o 3,4 % a v roce 2026 o 2,5 % a inflaci měřenou HISC v roce 2025 na úrovni 1,6 % a v roce 2026 na úrovni 1,4 %.

(15) V roční zprávě o pokroku se očekává, že přebytek veřejných financí se v roce 2025 sníží na 1,5 % HDP, zatímco poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2025 snížit na 37,7 %. Tento vývoj odpovídá tempu růstu čistých výdajů v roce 2025 ve výši 5,3 %. Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá v roce 2025 přebytek veřejných financí ve výši 0,7 % HDP. Snížení přebytku v roce 2025 odráží především zpomalení růstu příjmů v době zvýšených úrovní spotřebitelské a podnikové nejistoty, jakož i skutečnost, že nedošlo k vysokému jednorázovému příjmu zaznamenanému v roce 2024. Podle výpočtů Komise tento vývoj odpovídá tempu růstu čistých výdajů v roce 2025 ve výši 6,7 %. Tyto vyšší projekce růstu čistých výdajů než v roční zprávě o pokroku vyplývají ze silnějšího růstu běžných výdajů odhadovaného Komisí, včetně rozdílných předpokladů týkajících se trvalého dopadu po roce 2024 v případě balíčku „životních nákladů“ ohlášeného v rozpočtu na rok 2025. Rozdíl mezi saldem veřejných financí předpokládaným Komisí a Irskem vyplývá z rozdílů v podkladových makroekonomických předpokladech a dále ze silnějšího růstu běžných výdajů odhadovaného Komisí. Na základě odhadů Komise se očekává, že nastavení fiskální politiky, které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, bude v roce 2025 neutrální. Poměr veřejného dluhu k HDP by se podle projekcí Komise měl do konce roku 2025 snížit na 38,6 % HDP. Snížení poměru dluhu k HDP v roce 2025 odráží především předpokládaný přebytek veřejných financí a příznivý diferenciál úrokových sazeb a růstu, korigovaný na významnou vnitřní dynamiku dluhu.

(16) Podle prognózy Komise z jara 2025 se očekává, že veřejné výdaje ve výši méně než 0,1 % HDP budou v roce 2025 financovány nevratnou podporou („granty“) z Nástroje pro oživení a odolnost; v roce 2024 to bylo méně než 0,1 % HDP. Výdaje financované z nevratné podpory Nástroje pro oživení a odolnost umožní vysoce kvalitní investice a reformy zaměřené na zvýšení produktivity bez přímého dopadu na saldo veřejných financí a veřejný dluh Irska.

(17) Výdaje vládních institucí Irska na obranu zůstaly mezi lety 2021 a 2023 stabilní na úrovni 0,2 % HDP ([13]). Podle prognózy Komise z jara 2025 zůstanou výdaje na obranu v roce 2024 i v roce 2025 stabilní na úrovni 0,2 % HDP. To odpovídá nulové změně oproti roku 2021.

(18) Podle prognózy Komise z jara 2025 vzrostou v roce 2025 v Irsku čisté výdaje o 6,7 % a o 15,5 % kumulativně v letech 2024 a 2025. Na základě prognózy Komise z jara 2025 se růst čistých výdajů v Irsku předpokládá v roce 2025 nad doporučeným nejvyšším tempem růstu, odpovídající odchylce ([14]) ve výši 0,3 % HDP ročně. Při zohlednění celého období let 2024 a 2025 se rovněž předpokládá, že by mělo být kumulativní tempo růstu čistých výdajů nad doporučeným nejvyšším tempem růstu, odpovídající odchylce méně než 0,1 % HDP. Předpokládaná odchylka mírně přesahuje prahovou hodnotu 0,3 % HDP pro roční odchylky, ale nepřesahuje prahovou hodnotu 0,6 % HDP pro odchylky kumulativně. Celkově to znamená, že existuje riziko odchylky od doporučeného nejvyššího tempa růstu čistých výdajů, až budou příští jaro k dispozici výsledné hodnoty za rok 2025.

([11]) Eurostat – Euro Indicators, 22. dubna 2025.

([12]) Nastavení fiskální politiky je definováno jako měřítko roční změny základního stavu veřejných rozpočtů. Jeho cílem je posoudit ekonomický impuls plynoucí z fiskálních politik, a to jak z těch, které jsou financovány z vnitrostátních zdrojů, tak z těch, které jsou financovány z rozpočtu EU. Nastavení fiskální politiky se měří jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie.

([13]) Zdroj: Eurostat, vládní výdaje podle klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG). Vzhledem k metodickým rozdílům mezi definicemi podle COFOG a NATO se výdaje založené na definici dle COFOG mohou lišit od výdajů založených na definici dle NATO.

([14]) Od roku 2026 se tato čísla objeví na kontrolním účtu, který je stanoven v článku 22 nařízení (EU) 2024/1263.

(19) V roční zprávě o pokroku se očekává, že v roce 2026 se přebytek veřejných financí sníží na 1,0 % HDP, zatímco poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2026 snížit na 35,9 %. Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky, že v roce 2026 bude přebytek veřejných financí činit 0,1 % HDP. Pokles přebytku v roce 2026 odráží především předpoklad mírného růstu příjmů a pokračujícího silného růstu ve výdajích. Tento vývoj odpovídá v roce 2026 tempu růstu čistých výdajů ve výši 6,2 %. Na základě odhadů Komise se očekává, že nastavení fiskální politiky, které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, bude v roce 2026 převážně neutrální. Poměr veřejného dluhu k HDP by se podle projekcí Komise měl do konce roku 2026 snížit na 38,2 % HDP. Snížení poměru dluhu k HDP v roce 2026 odráží především příznivý diferenciál úrokových sazeb a růstu, korigovaný na významnou vnitřní dynamiku dluhu.

Klíčové politické výzvy

(20) Irské veřejné finance jsou vystaveny významným rizikům, protože daňové příjmy Irska jsou do značné míry soustředěny na relativně malý počet nadnárodních společností v zahraničním vlastnictví. Zvláště ohrožené jsou příjmy z daně z příjmů právnických osob, které se od roku 2019 více než zdvojnásobily a v roce 2024 dosáhly výše 28,1 miliardy EUR (19 % veřejných příjmů). V roce 2023 zaplatilo více než polovinu těchto příjmů pouze 10 velkých společností. Navíc úřady odhadují, že polovina příjmů z daně z příjmů právnických osob má „neočekávanou“ a velmi nejistou povahu. V důsledku toho by mohl mít na stabilitu irských příjmů významný dopad mezinárodní vývoj, jako jsou změny v obchodní a daňové politice USA nebo v globálním daňovém prostředí. Zřízení Fondu budoucnosti Irska (Future Ireland Fund) a Fondu pro infrastrukturu, klima a přírodu (Infrastructure, Climate and Nature Fund)) slouží k tomu, aby byly neočekávané příjmy použity na dlouhodobější výdajové cíle. Irsku by prospělo zvýšení odolnosti jeho veřejných financí diverzifikací zdrojů příjmů. Za tímto účelem by Irsko mohlo zvýšit výnosy z daní z kapitálu a majetku, přezkoumat daňové výdaje, které efektivně nedosahují požadované úrovně přerozdělování nebo jiných cílů, nebo zlepšit způsob, jakým daňový systém podporuje environmentální cíle. Na straně výdajů přetrvávají obavy týkající se dopadu nákladové efektivnosti systému zdravotní péče na fiskální udržitelnost. Předpokládá se, že stárnutí populace povede k tomu, že výdaje Irska na veřejnou zdravotní péči se do roku 2070 zvýší o 1,5 procentního bodu jakožto procentního podílu HDP, což je výrazně více než předpokládaný průměrný nárůst v EU, který činí 0,4 procentního bodu. Vzhledem k tomu, že systém zdravotní péče je příliš závislý na nákladné nemocniční péči, kterou ještě zhoršuje absence všeobecné primární péče, existuje prostor pro provedení reformy, která by odlehčila nemocnicím.

(21) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení (EU) 2021/241 a s přílohou V kritériem 2.2 uvedeného nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Očekává se, že tyto reformy a investice pomohou účinně řešit všechny výzvy identifikované v příslušných doporučeních pro tuto zemi nebo jejich významnou část. V tomto napjatém časovém rámci má dokončení účinného provádění plánu pro oživení a odolnost včetně kapitoly REPowerEU zásadní význam pro posílení dlouhodobé konkurenceschopnosti Irska prostřednictvím zelené a digitální transformace a pro zajištění sociální spravedlnosti. Sdělení Komise NextGenerationEU – Cesta do roku 2026, které bylo přijato dne 4. června 2025, vyjasňuje příslušný harmonogram ukončení nástroje a poskytuje členským státům pokyny pro maximalizaci provádění do 31. srpna 2026, včetně toho, jak dále zefektivnit plány pro oživení a odolnost, uvádí nejdůležitější možnosti, které je třeba zvážit při jejich revizi, a zdůrazňuje význam pečlivého společného plánování před předložením posledních žádostí o platbu v roce 2026. Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost, je i nadále nezbytné do procesu systematicky zapojovat místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zúčastněné strany.

(22) Provádění programů politiky soudržnosti, které zahrnují podporu z Evropského fondu regionálního rozvoje (EFRR), Fondu pro spravedlivou transformaci (FST) a Evropského sociálního fondu plus (ESF+), v Irsku zrychlilo. Je důležité pokračovat v úsilí o zajištění rychlého provádění těchto programů a zároveň maximalizovat jejich reálný dopad. Irsko již na základě svých programů v rámci politiky soudržnosti přijímá opatření na podporu konkurenceschopnosti a růstu a současně na posílení sociální soudržnosti. Irsko se zároveň nadále potýká s problémy, včetně potřeby zvýšit konkurenceschopnost, zejména v severozápadní oblasti, která zaostává v hospodářské výkonnosti, a sociálních rozdílů v začleňování znevýhodněných skupin na trhu práce. V souladu s článkem 18 nařízení (EU) 2021/1060 je Irsko povinno – v rámci přezkumu fondů politiky soudržnosti v polovině období – přezkoumat každý program, mimo jiné s přihlédnutím k problémům uvedeným v doporučeních pro jednotlivé země na rok

2024. Návrhy Komise přijaté dne 1. dubna 2025 ([15]) prodlužují lhůtu k předložení posouzení – v případě každého programu – výsledku přezkumu v polovině období stanovenou na 31. března 2025. Poskytují také flexibilitu, která pomáhá urychlit provádění programů, a pobídky pro členské státy, aby přidělovaly zdroje politiky soudržnosti do pěti strategických prioritních oblastí Unie, konkrétně do konkurenceschopnosti v oblasti strategických technologií, obrany, bydlení, vodohospodářské odolnosti a přechodu na jiné zdroje energie, a do investic do dovedností v prioritních odvětvích při současném zachování důrazu na osoby v nejzranitelnějších situacích v programech ESF+.

(23) Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) poskytuje příležitost investovat do klíčové strategické priority EU tím, že posílí konkurenceschopnost EU. Platforma STEP je financována z jedenácti stávajících fondů EU. Členské státy mohou rovněž přispívat do Programu InvestEU na podporu investic v prioritních oblastech. Irsko by mohlo tyto iniciativy optimálně využívat k podpoře vývoje nebo výroby kritických technologií, včetně čistých technologií a technologií účinně využívajících zdroje.

(24) Kromě hospodářských a sociálních výzev, které jsou řešeny prostřednictvím plánu pro oživení a odolnost a jiných fondů EU, by Irsko mělo účinně řešit zbývající výzvy, jež souvisejí s výzkumem a inovacemi, energií z obnovitelných zdrojů, energetickou infrastrukturou a sítěmi, energetickou účinností, udržitelnou dopravou, hospodařením s vodou, oběhovým hospodářstvím, sociálním a cenově dostupným bydlením a začleňováním znevýhodněných skupin na trh práce.

(25) Růst produktivity v Irsku je poháněn převážně nadnárodními společnostmi, zatímco produktivita domácích podniků – zejména malých a středních – je ve srovnání s jejich protějšky v EU relativně nižší. To poukazuje na potřebu posílit domácí kapacity v oblasti inovací. Zvýšená geopolitická nejistota zdůrazňuje naléhavou potřebu vybudovat odolnější domácí ekonomiku založenou na inovacích. Veřejné výdaje na výzkum a vývoj v Irsku jsou jedny z nejnižších v EU a představují pouze 0,2 % HDP (0,4 % HND*). Rozšíření veřejných investic do výzkumu a vývoje by nejen posílilo irský inovační systém, ale podnítilo by také vědeckou excelenci, zvýšilo hospodářskou odolnost a podpořilo dlouhodobý a udržitelný růst. Významná část vládní podpory podnikového výzkumu a vývoje má navíc podobu daňového zvýhodnění na výzkum a vývoj. Ačkoli se jedná o důležitý nástroj pro stimulaci investic do výzkumu a vývoje v soukromém sektoru, cílenější podporu malým a středním podnikům a posílení jejich schopnosti inovovat a významně přispívat k širšímu hospodářskému ekosystému by poskytlo zvýšení přímého financování výzkumu a inovací.

(26) Irsko je i nadále závislé na fosilních zdrojích energie. Tato závislost představuje významný problém pro snížení celkových emisí skleníkových plynů a pro splnění irského cíle podle nařízení „o sdílení úsilí“ snížit do roku 2030 emise, na něž se nevztahuje ETS, o 42 % v porovnání s rokem 2005. Nejnovější emisní prognózy naznačují, že Irsko není na dobré cestě k dosažení tohoto cíle.

(27) Irská elektrizační soustava vykazovala v roce 2024 i nadále známky stresu, neboť maloobchodní ceny byly i nadále výrazně vyšší než průměr EU. To znamená, že irské podniky a spotřebitelé platí za spotřebu elektřiny vyšší cenu, což má dopad na výrobní náklady a konkurenceschopnost, a tedy i na schopnost přilákat a udržet podniky. Vzhledem k tomu, že vysoké náklady na energie mohou být přímou překážkou růstu, je nezbytné řešit nákladové faktory ovlivňující maloobchodní ceny energií. Maloobchodní ceny elektřiny a závislost na fosilních palivech, která podléhá volatilitě trhů, může snížit rozsáhlejší zavádění obnovitelných zdrojů energie, zejména větrné energie na moři. K urychlení a stimulaci dalších investic do zavádění obnovitelných zdrojů energie by mohlo pomoci zjednodušení rámce pro plánování a povolování obnovitelných zdrojů energie, skladovacích zařízení a investic do elektrizačních soustav.

(28) Nezbytným prvkem pro využití výhod snížení nákladů na energii plynoucích z rozsáhlejšího zavádění obnovitelných zdrojů energie je zvýšené úsilí o zlepšení flexibility elektrizační soustavy a modernizaci a rozšíření kapacity sítě, včetně vnitřního posílení a přeshraničních projektů, s cílem snížit omezení. V roce 2023 musela být omezena výroba téměř desetiny větrné a solární energie z důvodu kapacitních omezení a tento trend v posledních letech narůstá. Ceny tak zůstávají na vysoké úrovni a přechod na čistší zdroje energie se oddaluje. Další zatížení elektrizační soustavy bude znamenat očekávané rozsáhlejší zavádění obnovitelných zdrojů energie, rostoucí poptávka po elektřině v důsledku pokračující elektrifikace vytápění a dopravy a rostoucí počet datových center. Z toho vyplývá potřeba vybudovat infrastrukturu, která by propojila centra rostoucí poptávky s nabídkou výroby energie z obnovitelných zdrojů, a aktualizovat stávající síťovou infrastrukturu, aby se zvýšila její kapacita. S tím souvisí aspekt, který se týká reakce na straně poptávky, včetně opatření na posílení postavení spotřebitelů, jako je zajištění přístupu soukromých spotřebitelů na dynamické cenové trhy, což může být důležitým prostředkem k zajištění flexibility energetického systému.

([15]) Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se mění nařízení (EU) 2021/1058 a (EU) 2021/1056, pokud jde o zvláštní opatření k řešení strategických výzev v souvislosti s přezkumem v polovině období – COM(2025) 123 final.

(29) Sektor bydlení je v Irsku významným zdrojem emisí skleníkových plynů – v roce 2023 vyprodukoval 9,7 % vnitrostátních emisí, přičemž fond budov je jedním z nejvíce uhlíkově náročných fondů v EU. Urychlení opatření ke zvýšení energetické účinnosti v celém fondu budov by pomohlo splnit odvětvové emisní stropy a posílit energetickou bezpečnost Irska. Provedení hloubkové modernizace budov a rozšíření zavádění nízkoemisních technologií, včetně dálkového vytápění, by snížilo riziko plynoucí z kolísání cen energie a zároveň podpořilo konkurenceschopnost a environmentální udržitelnost.

(30) Velkou výzvou pro Irsko je vyrovnávání rostoucí poptávky po energii v důsledku hospodářského růstu, včetně rozšiřování digitální infrastruktury. Navzdory výraznému pokroku ve snižování spotřeby energie v zastavěném prostředí se konečná spotřeba energie v roce 2023 zvýšila o 0,7 %. Je to především důsledek toho, že budovy v sektoru služeb kompenzují zvýšení účinnosti investic do zlepšení energetické účinnosti veřejných a jiných soukromých budov. Budovy v sektoru služeb představují přibližně polovinu veškeré poptávky po elektřině, přičemž datová centra v roce 2023 představovala 21 % irské spotřeby elektřiny. Pro splnění cílů v oblasti klimatu je zapotřebí výroba dostatečného množství energie z obnovitelných zdrojů, aby nedocházelo k monopolizaci dostupných kapacit obnovitelných zdrojů energie, a je třeba přijmout opatření ke zvýšení energetické účinnosti, vhodné infrastruktury a flexibility.

(31) Udržitelná mobilita vyžaduje integrovaný přístup, který by řešil jak rozšiřování udržitelných dopravních sítí, tak rozvoj účinné dobíjecí infrastruktury pro vozidla s nulovými emisemi, zajišťoval rovný přístup ve všech regionech a podporoval dlouhodobou hospodářskou konkurenceschopnost. Zlepšení infrastruktury veřejné dopravy, včetně rozšíření elektrifikované železnice, má zásadní význam pro dekarbonizaci a ekonomickou efektivitu. Integrovanější dopravní síť by mohla zmírnit přetížení měst, zvýšit mobilitu pracovní síly a podpořit udržitelný růst měst. Zlepšení propojení mezi venkovskými a městskými oblastmi je rovněž zásadní pro hospodářský rozvoj podporující začlenění, který zajistí, že z přechodu na nízkouhlíkové hospodářství budou mít prospěch všechny regiony. Při poměru jednoho dobíjecího bodu na 21 vozidel – což je výrazně pod průměrem EU, kde jeden dobíjecí bod připadá na 7 vozidel – jsou regionální rozdíly, zejména ve venkovských oblastech, i nadále překážkou pro zavádění vozidel s nulovými emisemi.

(32) Pro řešení přetrvávajících nedostatků v systémech zásobování a čištění odpadních vod, zejména v městských oblastech, je nezbytné zvýšení investic. Tyto nedostatky mohou ohrozit dodržování předpisů v oblasti životního prostředí a omezit potenciál udržitelného rozvoje napříč odvětvími, včetně bydlení a odvětví závislých na vodě. Vysoká míra úniků vody – 37 % v roce 2023 – zůstává výrazně nad průměrem EU, který činí 25 %, přičemž několika klíčovým čistírnám odpadních vod by prospělo zlepšení výkonu. Navzdory snahám o rozšíření pokrytí a snížení míry vypouštění nevyčištěných odpadních vod nadále brání pokroku v dosahování cílů v oblasti kvality vody a životního prostředí stárnoucí infrastruktura a omezená čisticí kapacita. Irsko se v důsledku změny klimatu stále častěji potýká s extrémními povětrnostními událostmi, jako jsou povodně, sucha a bouře, které představují riziko přetížení vodovodních sítí a poškození infrastruktury. Přestože byly rámci národního adaptačního rámce vypracovány odvětvové plány přizpůsobení, je i nadále důležité jejich účinné a koordinované provádění. V posledních letech probíhaly diskuse o zavedení mechanismu stanovování cen vody, ale k jeho zavedení zatím nedošlo. Mechanismus stanovování cen vody, který by lépe odrážel náklady na její využívání, by mohl podpořit stabilní a transparentní rámec pro dlouhodobé investice a plánování v oblasti vodohospodářské infrastruktury a zároveň podpořit účinnější a udržitelnější spotřebu ve všech odvětvích.

(33) Pro zajištění toho, aby Irsko postoupilo na vyšší stupeň hierarchie způsobů nakládání s odpady, podpořilo účinné využívání zdrojů a dekarbonizaci, konkurenceschopnost a dlouhodobou hospodářskou bezpečnost, je zásadní zvýšit investice do iniciativ oběhového hospodářství, včetně pokročilé infrastruktury pro nakládání s odpady. Irsko stále nedosahuje referenčních hodnot EU pro oběhové hospodářství, přičemž míra recyklace komunálního odpadu v roce 2020 činila 41 % a míra využití oběhového materiálu v roce 2023 činila pouze 2,3 %, což je výrazně pod průměrem EU. Irsku hrozí, že nesplní cíl v oblasti komunálního odpadu pro rok 2025. Odhaduje se, že pro splnění environmentálních cílů je na investice do oběhového hospodářství potřeba 749 milionů EUR ročně. Snížením závislosti na dovozu surovin a zvýšením hodnoty získané z domácích toků odpadů přispívá oběhové hospodářství k dlouhodobé ekonomické bezpečnosti Irska, díky čemuž je jeho ekonomika udržitelnější a odolnější vůči narušení globálních dodavatelských řetězců a kolísání cen.

(34) Počet osob v nouzovém ubytování se za poslední tři roky výrazně zvýšil a dosáhl rekordních 15 000 osob. Ač jsou stávající systémy prevence bezdomovectví účinné, nebyly schopny tento nárůst zastavit, a to kvůli rozsahu problému. Navíc existuje 59 000 domácností na čekacích listinách pro sociální bydlení a dalších 84 000 domácností v jiných režimech příspěvků na nájem. Zóny s regulací růstu nájemného úspěšně snižovaly inflaci cen nájemného, ale pravděpodobně přispěly ke zpomalení soukromých investic do fondu nájemního bydlení. Výstavba cenově dostupného a sociálního bydlení se zvyšuje, ale stále zaostává za současnými potřebami a cíli vytyčenými v irském plánu bydlení pro všechny na období 2021–2030. Tato skutečnost má vliv na konkurenceschopnost Irska, protože vytváří tlak na mzdy a omezuje schopnost podniků, zejména malých a středních, přilákat kvalifikované pracovníky. Veřejný sektor má problémy s udržením dostatečného počtu pracovních sil v odvětvích, jako je školství, zdravotnictví a stavebnictví. Z toho vyplývá potřeba pokračovat v řešení kapacitních omezení v sektoru bytové výstavby. Týká se to nedostatečné infrastruktury, jako je vodovod a inženýrské sítě, nedostatečné dostupnosti pozemků, nejistoty v plánování, nedostatečných možností financování, nedostatku stavebních pracovníků a pomalého zavádění moderních metod výstavby.

(35) Irský trh práce je i nadále silný a vykazuje nízkou míru nezaměstnanosti, ale stále se potýká s problémem dosáhnout růstu podporujícího začlenění, z něhož by měly prospěch všechny skupiny. Je vynakládáno úsilí na řešení sociálního vyloučení a překážek zaměstnanosti; tradičně nedostatečně zastoupené skupiny, jako jsou osoby se zdravotním postižením a rodiče samoživitelé, však mají stále nižší míru zaměstnanosti, než je průměr EU. V důsledku toho jsou také neúměrně ohroženy chudobou. Zároveň v klíčových odvětvích přetrvává nedostatek kvalifikovaných sil a nesoulad mezi nabídkou a poptávkou, což poukazuje na potřebu více oslovovat neaktivní skupiny a investovat do dovedností lidí, aby bylo možné podpořit větší sociální začlenění, pomoci znevýhodněným skupinám překonat chudobu a uspokojit potřeby trhu práce.

(36) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik členských států eurozóny a jejich kolektivnímu příspěvku k fungování hospodářské a měnové unie Rada v roce 2025 doporučila, aby členské státy eurozóny přijaly opatření k provedení doporučení týkajícího se hospodářské politiky eurozóny z roku 2025, a to i prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost. V případě Irska pomáhají doporučení č. 2, 3 a 4 provést první doporučení pro eurozónu týkající se konkurenceschopnosti, doporučení č. 4, 5 a 6 pomáhají provést druhé doporučení pro eurozónu týkající se odolnosti a doporučení č. 1 pomáhá provést třetí doporučení pro eurozónu týkající se makroekonomické a finanční stability stanovená v doporučení na rok 2025,

DOPORUČUJE Irsku v letech 2025 a 2026:

1. Posílit celkové výdaje na obranu a bezpečnost a připravenost při současném zajištění udržitelnosti dluhu v souladu se závěry Evropské rady ze dne 6. března 2025. Zajistit, aby čisté výdaje odrážely dráhu doporučenou dne 21. ledna 2025 Radou. Snížit rizika spojená s vysokou mírou koncentrace daňových příjmů Irska, mimo jiné rozšířením daňového základu a přezkoumáním rozsahu a dopadu daňových výdajů. Řešit očekávaný nárůst výdajů souvisejících se stárnutím obyvatelstva zvýšením nákladové efektivity systému zdravotní péče.

2. S ohledem na platné lhůty pro včasné dokončení reforem a investic podle nařízení (EU) 2021/241 zajistit efektivní provádění plánu pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU. Urychlit provádění programů politiky soudržnosti (EFRR, FST, ESF+) a případně využít možností, které nabízí přezkum v polovině období. Optimálně využívat nástroje EU, včetně příležitostí, které poskytuje Program InvestEU a Platforma strategických technologií pro Evropu, ke zvýšení konkurenceschopnosti.

3. Zlepšit podnikatelské prostředí zvýšením veřejných investic do výzkumu a vývoje a podporou zvýšení podnikových investic do výzkumu a vývoje, a to i prostřednictvím nástrojů, které umožňují přímější financování, s cílem zvýšit produktivitu domácích podniků, zejména malých a středních podniků.

4. Snížit celkovou závislost na fosilních palivech a urychlit zavádění obnovitelných zdrojů energie, mimo jiné zefektivněním rámce pro plánování a povolování. Zvýšit úsilí zaměřené na zlepšení flexibility elektrizační soustavy a modernizaci a rozšíření kapacity s cílem snížit omezení výroby elektřiny. Vypracovat a zavést strategii na podporu reakce na straně poptávky. Zavést další opatření na podporu energetické účinnosti v soukromých a veřejných budovách, aby se snížily účty za energii a náklady na energetické systémy. Zajistit, aby připojení velkých odběratelů energie k elektrizační soustavě bylo spojeno s dodatečnou kapacitou obnovitelných zdrojů a flexibilitou systému. Podporovat investice do udržitelné dopravy, včetně veřejné dopravy, a posilovat ji s ohledem na regionální rozdíly. Urychlit instalaci veřejných dobíjecích bodů pro vozidla s nulovými emisemi.

5. Zvýšit investice do vodní infrastruktury s cílem zlepšit kvalitu vody a snížit úniky. Zvýšit investice s cílem urychlit oběhové hospodářství. Dále rozvíjet jak infrastrukturu pro nakládání s odpady spojenou s vyššími stupni hierarchie způsobů nakládání s odpady, tak ekonomické nástroje pro předcházení vzniku odpadů a zvýšení obsahu opětovně použitého, repasovaného a recyklovaného odpadu.

6. Dále zvyšovat nabídku sociálního a cenově dostupného bydlení. Řešit kapacitní omezení v odvětví bytové výstavby zlepšením podpůrné infrastruktury, pozemkové správy a územního plánování, podmínek financování, nabídky pracovních sil a produktivity. Posílit trh práce a sociální začlenění znevýhodněných skupin, zejména osob se zdravotním postižením a rodičů samoživitelů, zavedením lépe cílené dosažitelnosti a zvyšování kvalifikace.

V Bruselu dne 8. července 2025.

Za Radu

předsedkyně

S. LOSE